

Ուր մեծն Ատլաս կը դարձընէ իր ուսով
 Աստեղախուռն Ուիմբլին սեռն ու առանցքն.
 Ինձ պատմեցին թէ կին մ' եկած է հոնկէ՝
 Մասսիլացի ժողովուրդին քըրմուհի,
 Պահէկ երբեմն Երեկոսնայց մահախնին.
 Քնաբեր խաշխաշը լոյծ մեզդին խառնելով
 Զայն իր ձեռքով նէ վիշապին՝ կը ջամբէր
 Որ պահապան է ծառին սուրբ ոստերուն:
 Կը խոտտանայ իր տաղերով ազատել
 Ռաքած հոգին, եւ ուզածին կը զըրկէ
 Կանաչը վիշտեր, կու տայ գետին ջուրերուն
 Ոտնակառել, աստղերը ետ կը դարձնէ
 Եւ կը կանչէ գիշերային ուրուներն.
 Ուղեբերուդ տակ պիտի լըսես երկրի մոռնչն
 Եւ տեճնեւ էջքն ռըրնինքուն լեռներէն:
 Աստուածներուն, քաղցրիկ գլխուդ, քու վըրայ՝
 Քոյր սիրելի՝ կ'երգնում որ ես ակամայ
 Կ'ապաւինիմ կախարդական արուեստին:
 Պալատին ներսը բացօթեայ տեղ մը դուն
 Կանգնէ խարոյկ, եւ այն ժանտի գէնուգարդն
 Որ ամպաբիշտն առաջատին մէջ թողուց,
 Եւ իր բոլոր զգեստներն եւ ինչ որ ունի
 Եւ անկողինն հարսանեկան՝ որ եղաւ
 Ինձ մահաբեր, աստեղ բոլոր վըրան դիր.
 Ինք քըրմուհին կը հրամայէ որ չըմնայ
 Այն գարշելի մարդէն ոչ մէկ յիշատակ »:
 Բսկով այս խօսքերը նէ կը լըռէ,
 Եւ կը ներկուի դէմքը մահառան դալուկով:
 Սկսայն Աննա չի կասկածիր որ Գիդէ
 Այն նոր գոհին երեւոյթին տակ ծածկէր
 Իր մահն, եւ ոչ իսկ կ'անջընէ իր մըսքէն
 Որ ներա սիրտն այնքան մոլուցք որջանար,
 Որ ինչ որ չէր համարձակած ընելու
 Միջոցի մեռած պահուն՝ արդ ընէր.

Ուստի տըւած հրամանն ի գործ կը դընէ:
 Բաց երկընքին տակ պալատին ներքին կողմն
 Երբ մեծ խարոյկը բարձրացեր էր արդէն
 Սըղոցիի եւ խիթային փայտերով,
 Տեղը դըշխոյն դրաստաններով կը պընէ
 Եւ կը կախէ թաղմանական պըսակներ:
 Խարոյկին ծայրն՝ անկողնի վրայ կը դընէ
 Ենէապ գգեստները, սուրն ու պատկերն՝
 Իր ասպաղաք ընկիթին իրագէտ:
 Խարոյկին շուրջը բագիններ են կանգնած,
 Եւ քըրմուհին գիսախըռն. կը կանչէ
 Որոտագոջ երեք հարիր աստուածներն,
 Երեք, Քառս, եւ եռանուն Եկատէն
 Եւ Արտեմիս կոյսն եռադէմ. սրբակեր է
 Աւետանական աղբիւրին կեղծ ջուրերէն.
 Արդ չարաթոյն կաթի հիւթով ուռուցիկ
 Դեռաթիթիթ աղուաբոյսեր կը փընտոնեն
 Քաղուած լուսնի լուսով՝ պըղինձ մանգաղով.
 Կը փընտոնեն նա եւ ձիամուլը՝ չըրթուած
 Դեռ նոր ծընած յովանակին ճակատէն
 Որ չըկըլլէ մոլի գամբիկը մըտորկն:
 Ինքն իսկ Գիդէն բարեպաշտիկ ձեռքերով
 Ախրն ասած, բագիններուն հոն քովէ,
 Մէկ ոտքը բոկ, ըզգեստն արձակ՝ անգոտի,
 Իր այն յետին ժամուն վըկայ կը կանչէ
 Աստուածներուն պարն ու բոյլերն աստղերուն՝
 Գիտակից իր ճակատագրին, եւ յետոյ
 Աստուածութիւն մը կայ եթէ հոգատաք
 Խընամածու տարաբախտիկ տարփածուաց՝
 Անկէ վըրէժ, արդարութիւն կը հայցէ:

Թարգմ. Հ. Ա. ՂԱԶԻԿԵԱՆ

ՁՈՐՈՐՈՒ ԳԻՐԷ

ԴԱՐԲԻՆՆԵՐԸ

Ձարկեցէ՛ք ուժգին, զարկեցէ՛ք ուժգին,
 Հըպարտ մարդիկներ.

Թո՛ղ կայծեր ցայտեն, թո՛ղ կայծեր ցայտեն
 Անըման կայծեր:

Ձարկեցէ՛ք ուժգին, զարկեցէ՛ք պինդ պինդ,
 Առիւժ մարդիկներ.

Աշխարհն աներկաթ, աշխարհն անգութան
 Խեղճ են մըշակներ:

Ձարկեցէ՛ք ուժգին, զարկեցէ՛ք հըպարտ,
 Թո՛ղ լուսաւորեն

Այդ երկաթներից ցայտող վարդ կայծեր
 Մի՛շտ, երկարօրէն:

Դաշտերը խոպան, ձորերը խոպան

Մենք պիտի հերկենք.

Ձարկեցէ՛ք ուժգին, զարկեցէ՛ք պինդ պինդ,

Մենք երկաթ կ'ուզենք:

Առա՛ջ ընկերներ, առա՛ջ, արօրենք

Լոյսի ճամբաներ.

Ահա՛ երկաթը, ահա՛ երկաթը,

Առա՛ջ անվհերք...

Մինչև աշխարհը միշտ իրար սիրէ՛

Ձարկեցէ՛ք ուժգին.

Ձարկեցէ՛ք պինդ պինդ, առիւժ մարդիկներ,
 Կըռանք սալին...

ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱԹ

Ա Յ Ծ Դ Ը Ծ Ն Ե Ր Գ Ը

Մայրիկ ջան, երբոր սրինգս սիրավառ
Ես չալում էի լեռների կողքին,
Լսեցի երգեր անոյշ աննրման՝
Որ սոխակները դալալալում էին:

Մայրիկ ջան, սիրտըս անոյշ երազով
Այն ատեն թըռաւ երկընքի ծոցում,
Ուր աստղեր այնպէս արծաթի շողով
Պըլպըլում էին պայծառ շողշողուն:

Մայրիկ ջան, երբոր ես այս առաւօտ
Ոչխարներս հետ լեռը կ'ելնէի,
Լըսեցի նանին այն առուակներին
Այնպէս անուշիկ, երկար լըսեցի:

Մայրիկ ջան, ինչքան անոյշ են երգում
Այն առուակները և վազուկ ջրերը.
Նըրանք ինձի շուտ մոռանալ տըւին
Այն սոխակների մեղուշ դալալայներ:

Մայրիկ ջան, երբոր ծառերի տակին
Ես նստել էի կէսօրուան ժամուն,
Կանաչ տերեւներն օրոր երգեցին
Այնպէս անուշիկ, այնպէս երազուն:

Եւ տերեւները օրոր երգեցին.
Առուակի նանին ես շուտ մոռացայ.
Իմ սիրտը կապուեց, սիրեց շատ ուժգին
Տերեւների այն օրօրն դալարեայ:

Մայրիկ ջան, երբոր ես այս առաւօտ
Լեռների կողքին նստած կ'երգէի,
Օգու լուսաշող մեծ ովկիանում
Հըպարտ ու ըմբոստ մի երգ լըսեցի:

Մայրիկ ջան, ես շուտ, շատ շուտ մոռա-
Այն բոլոր երգերն որ լըսել էի. [ցայ
Արծիւն էր երգում. նորա երգին պէս
Ես այս աշխարհում, ախ, տեսել չէի:

Մայրիկ ջան, սիրտըս վառուեց էլ այ-
Արծիւի երգով, ոսկմի երգերով. [բուեց
Ես էլ պիտ' զընամ արծիւի նըման
Ազատ երգելով, հըպարտ երգելով:

Մայրիկ ջան, պէտք չէ ինձ էլ այս սը-
[բինգ,
Ոչ էլ իմ ցուպը կեանքիս հովուական.
Ինձի էլ պէտք չէ առուակի նանին,
Ոչ սոխակների երգերն աննրման:

Մայրիկ ջան, կ'երթամ վըրէժի երգով.
Արծիւի երգը ես շատ պաշտեցի.
Մայրիկ ջան, մի՛ լար, կ'երթամ երգելով
Միշտ ազատ ապրել... «Ես էլ ուխտե-
[ցի...»:

Գուցէ զամ մի օր այս խրճիթին տակ.
Այն ատեն, մայրիկ, փոխան սըրինգի՝
Դու պիտի լըսես երգեր անուշակ,
Որ արծիւների բերնից սովրեցի:

Մայրիկ ջան, գուցէ դու պիտի լըսես՝
Թէ միշտ քընել եմ գընդակի երգով.
Այն ատեն, մայրիկ, չէ՛, երբեք չըլտաս,
Հոգիս վըայ եկուր արծիւի երգով...:

ԱՐՄԷՆ ԵՐԿԱԹ

Գահիրէ

ԹԱՆՈՒՄ Է ՀՈԳԻՍ...

Թըռնում է հոգին, Թըռնում ճամբրով
Դէպի լեռները մեր հայրենիքի,
Որ այն լեռներում, ախ, իրա համար
Մէ շիրիմ զըռնայ, շիրիմ պաշտելի՛:

Թըռնում է հոգին, Թըռնում ժամբրով
Դէպի հոգերը մեր հերոսների,
Թըռնում է հոգին երկար, օրերով
Դէպի դաշտերը մեր Հայրենիքի:

Ախ իմ Հայրենիք, անոյշ Հայրենիք,
Թըռնում է հոգին, Թըռնում անդադար,
Որ քո շնորհ զըրկում հանգիստ անուշիկ
Մէ շիրիմ զըռնայ գէթ իրա համար՝

Թըռնում է հոգին դէպի դաշտերը
Այն վեհ դաշտերը ահեղ իրաւի,
Ուր այնպէս անոյշ, այնպէս վեհօրէն
Շատ անգամ Հնդուց փողը վըրէփի...:

ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱՅ

ՄԱՋԸ

Բասագլի մէկ խորհրդածույթներն ՈՅՆՈՅՆ ԵՐԿԱՅԻՆ:

Richard Sauer

Պզտիկ բանտէն այս աշխարհի՝ ես ջատ հեղ,
— Ուր չըղթայուած կարծես հոգին կայ յաւէտ, —
Հորիզոնէն ալ խիտ անդին, տարփաւէտ՝
Կը փնտրեմ խորհուրդն անհո՛ւն, փառահեղ:

Երկինքն ինձի շնչաւանի մեկին տակ
Կը նըկարուի, ուսկէք Թուր լոյս մը արեւուր
Կը կաթկըթի. մեղեմիսիկ մ'ունի հուր.
Բայց լուսանցքէ իմ պէս լէ՛ միշտ որ կայ փակ:

Տըրիտադարձու այս մութ բանտին փակակալն
Մ'ուն է, որ գայ բանալ մեզի առ խարխափ.
Բայց սոսկաւհար կը լըռենք մենք հիասթափ՝
Աղջամուղջին մէջ գայթ ի գայթ անոր գալն:

Եւ այնչափ մեծ է վատութիւն սըրտին մեր՝
Որ սիրելի մեզ կը Թուի բանտին կեանք.
Աւ լուսափայլ սեմը քանի՛ մօտ ըզգանք՝
Ազատութիւնն այնքան կու տայ մեզ դողե՛ր...:

Թորոք. Ալ. Վ. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆ

ԴԻՆՑԱԶՆ ՈՒՀԻՆ

Ա.

Սուրդ ի մեռիդ, մանկիկդ ուսիդ,
Մազերդ արձակ ու կամքդ հաստատ,
Որպէս արծիւ սըրտըրի՛:
Ո՛ւր բարձրանաս, ղեպ ո՛ւր Թըրիչդ:
Մըշյ լերանց սէջ զագաթէ՛ն:
Աչերդ յառած՝ նայիս ղէս ղէն.
Ո՛հ, ի՛նչ արդեօք կը փընտըռես,
Սրտէջ ինչե՛ր կ'անցնին վէս վէս:

Մըրըրկաշունչ վատագոյնե՛ր,
Ահ հասան Թաթար խաներ.
Մ'ահ անողք, ջարդ, կոտորած՝
Սեփոն հանուր սըրտն իւրեանց.
Բայց աես սա վեհ զիւցազուհին,
Կարինէ ինքը հայուհին,
Կազմ, համարձակ, լո՛կ սուր բըռնած՝
Դիմէ յառաջ, յառա՛ջ, յառա՛ջ:
Ո՛հ, փափկամորթ քընքիկ աշուղ
Սուրը սաստիկ շարժեց Թափով,
Քայլ մը Թըռաւ, զարկաւ ուժգին,
Ղթակեց, պատահե՛ց կուրծք Թաթարին...:

Բ.

Բայց չըպակասին բիւր նոյնպիսիներ,
Մէկը տապալի՝ ահա հազարե՛ր.
Նրկար նիզակներ մեղքերին բըռնած՝
Հազարն ալ մի տեղ նըլան են ղըրած.
Դէ՛հ, քեզի՛ տեսնեմ, քաղիք Կարինէ,
Վըրէմընդորութեանդ ժամը հասե՛ր է.
Ի՞նչ սէր կ'ուզես, եթէ կեանք անվըրջ,
Արեանդ հեղեղով զընել կարող ես:
Ա՛նտեղ քեզ պատրաստ կայ ընկերակիցդ,
Բարելիկն Սանդուխտ, քո փափաքակցիցդ.
Հոն քեզ պատրաստ կայ է կարօտակէջ՝
Քո կարօտեցեալն. ո՛ր քաղիք, որ կ'ըսես. —
— « Ես պիտի ցոյցնեմ զազան Թաթարին,
Որ Հայազ Թոռներն ունին անմկկին
Սըրտի քաշութիւն, ազատերութիւն.
Ես պիտի ցոյցնեմ խօսքիս ճշդութիւն քո,
Կարինէն Թըռաւ, կայծ տուին աշխարհ...:
Ա՛խ, ջախջախեցաւ մանկիկն իւր սիրուն,
Ներկեց Մըշյ սար՝ անմեղ այն արեւն.
Դիւցանցն Կարինէ, անխե՛ղճ որդեկեր...:
Ջախջախում մ'աւան. մի նոր կրկնակի
Անձաղանգ տուին լեռներ զոռակի.
Ա՛հ թըռուաւ այն մայր մեռաւ համովն,
Թաթարաց ձեռքը մընաց ջարդ մարմին...:

Տ. ՋԻՔՈՒՆԻ